

สัญลักษณ์ภาพเดียวที่มีค่ายิ่งกว่าพันคำ

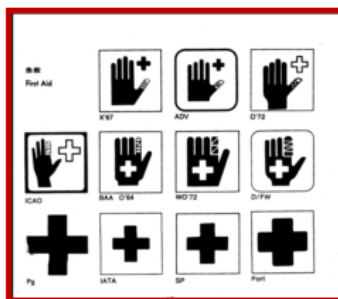
ธรรมชาติเกี่ยวข้องกับตราสัญลักษณ์อย่างไร

มนุษย์เราในโลกใบนี้ประกอบไปด้วยคนหลายเชื้อชาติ และมีหลายภาษาที่ใช้สื่อสาร ทำความเข้าใจซึ่งกัน และกัน ในสังคมนานาชาติ ในปัจจุบันนี้มีการใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาหลัก ซึ่งยอมรับกันว่าเป็นภาษาสากล แต่ก็ยังมีอุปสรรคอยู่บ้าง เพราะคนส่วนใหญ่ยังไม่เชี่ยวชาญในภาษาดังกล่าว จึงมีผู้คิด และใช้ภาพวาด ทำหน้าที่เป็นสื่อสร้างความเข้าใจ

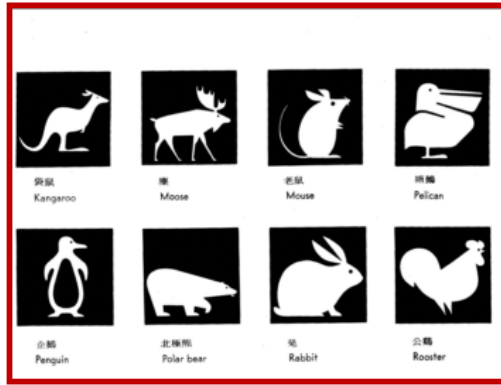
ให้กับกลุ่มเป้าหมายได้รับรู้ในรูปแบบ**สัญลักษณ์** และเครื่องหมาย ดังคำกล่าวของสุภชาติจินที่ว่า คำพูดพันคำยังไม่เท่ารูปภาพเพียงภาพเดียว” หรือคำที่เราคุ้นเคยว่า “ภาพเดียวยิ่งกว่าพันคำ” เช่น ภาพสัญลักษณ์กิจกรรมทางกายภาพ ภาพนี้มีมือมีเท้าแผ่ผลอยู่กับภาพกากบาทแดง และสัญลักษณ์ภาพสัตว์ คือให้เรารับรู้ว่าเป็นกีฬาประเภทใด เป็นสถานที่การปฐมพยาบาล และ สัญลักษณ์รูปสัตว์ในสวนสัตว์ เป็นต้น

ภาพสัญลักษณ์แสดงกีฬาประเภทต่างๆ จากภาพเรียงตามลำดับ คือ กายกรรม ชกมวย ยกน้ำหนัก มวยปล้ำ ยูโด กายกรรมวอลเลย์บอล และปัญจกรีฑา

ภาพสัญลักษณ์ที่เป็นภาษาสื่อให้รู้ว่าตรงนั้นเป็นสถานที่การปฐมพยาบาล

ภาพสัญลักษณ์แสดงให้เห็นทราบว่า ภายในสวนสัตว์แห่งนี้มีสัตว์อะไรบ้าง จากภาพเรียงตามลำดับคือ จิงโจ้ กวางมูส หนู นกฟลิแกน นกเพนกวิน หมีโพลาร์ กระต่าย และไก่โต้ง

สัญลักษณ์และเครื่องหมาย หมายถึงอะไร

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2525 ได้อธิบายไว้ว่า **สัญลักษณ์** หมายถึง “ลักษณะของสิ่งใดๆ ที่กำหนดนิยามกันขึ้นมาเอง ให้ใช้หมายความแทนอีกสิ่งหนึ่ง” ส่วนคำว่า **เครื่องหมาย** หมายถึง “สิ่งที่ทำขึ้นเพื่อแสดงความหมายเพื่อจดจำ”

สัญลักษณ์ และเครื่องหมายที่ใช้กัน มีมาตั้งแต่สมัยก่อนประวัติศาสตร์ ได้พบหลักฐานตามถ้ำหลายแห่ง เป็นภาพเขียนระบายสี และภาพแกะสลักเป็นรูปร่าง รูปทรงง่ายๆ เพื่อบันทึกเรื่องราว หรือทำเป็นเครื่องหมาย (SIGN) สื่อสารแทนความหมายต่างๆ เมื่อเครื่องหมายนั้นมีรูปแบบพาดพิงกับสิ่งที่มนุษย์เข้าใจ และรู้เห็นอยู่เสมอ ก็กลายเป็นสัญลักษณ์ (SYMBOL) ที่แสดงให้เห็นรูปร่าง หรือเข้าใจในเครื่องหมายเหล่านั้น อียิปต์เป็นชาติหนึ่งที่น่าเอาสัญลักษณ์ มาใช้เพื่อสื่อความหมายในรูปของ

อักษรภาพ (PICTOGRAPH) การใช้ภาพ หรือสัญลักษณ์สื่อความหมาย ได้ถูกนำมาใช้อย่างต่อเนื่อง และวิวัฒนาการมาโดยตลอดจนถึงปัจจุบัน เนื่องจากภาพหรือสัญลักษณ์ ยังเป็นสิ่งที่สื่อความหมายแทนการ ใช้ประโยคหรือคำยาวๆ ให้เข้าใจได้อย่างรวดเร็ว งานออกแบบสัญลักษณ์ และเครื่องหมายนี้จัดเป็นส่วนหนึ่งของการ**การออกแบบกราฟิก**

อักษรภาพของอียิปต์ (Hieroglyphic) เป็นการนำภาพ หรือสัญลักษณ์ มาใช้สื่อความหมาย เพื่อบันทึกเรื่องราว

ประเภทของสัญลักษณ์และเครื่องหมาย แบ่งตามลักษณะ การนำเสนอรูปแบบออกเป็น 3 ประเภท ได้แก่ ลักษณะแบบภาพ แบบตัวอักษร และแบบผสม

1. ลักษณะแบบภาพ คือ การออกแบบโดยใช้ภาพเพียงอย่างเดียว เป็นตัวแทนของสัญลักษณ์ และเครื่องหมาย เช่น ภาพเครื่องหมายแสดงทิศทาง ห้ามสูบบุหรี่ ภาพสัญลักษณ์กิจกรรมการกีฬา และสัญลักษณ์ของธนาคาร เป็นต้น

ภาพที่นิยมนำมาใช้ออกแบบได้แก่ **รูปร่างทรงเรขาคณิต** และรูปร่างรูปทรงจากธรรมชาติ นำมาประดิษฐ์ดัดแปลง สร้างสรรค์ให้มี **เอกลักษณ์** สวยงาม น่าสนใจ สื่อความหมายได้เร็ว เข้าใจ และจดจำง่าย

ตัวอย่างภาพสัญลักษณ์และเครื่องหมายที่ใช้รูปร่างรูปทรงเรขาคณิต

ตัวอย่างภาพสัญลักษณ์และเครื่องหมายที่ใช้รูปร่างรูปทรงจากธรรมชาติ

ดังนั้นจากคำถามที่กล่าวว่า “ธรรมชาติเกี่ยวข้องกับ ตราสัญลักษณ์อย่างไร ก็คงเป็นคำตอบที่ไม่ยากเลย เนื่องจากภาพจากธรรมชาติ สามารถสื่อความเข้าใจได้ง่ายที่สุด แต่ผู้ออกแบบ จะต้องลดตัดทอนรูปทรงธรรมชาติ ให้เรียบง่าย สื่อความหมายได้รวดเร็วและเข้าใจง่าย รวมทั้งมีความสวยงามด้วย

2. ลักษณะแบบตัวอักษร คือ การออกแบบโดยใช้ตัวอักษร หรือบางครั้งใช้ตัวเลขผสม มี 2 แบบ ได้แก่ แบบใช้ตัวอักษรย่อ และแบบอักษรเต็มคำที่อ่านออกเสียงได้ เช่น เครื่องหมายการค้าของรถยนต์โฟล์คสวาเกน ใช้ตัวย่อ VW และเครื่องหมายการค้า เครื่องไฟฟ้าของซัม โยใช้อักษรเต็มคำ SANYO เป็นต้น

เครื่องหมายการค้าของรถยนต์โฟล์คสวาเกน

เครื่องหมายการค้าเครื่องไฟฟ้าซัม โย

3. ลักษณะผสม คือ การออกแบบโดยใช้ทั้งภาพ และตัวอักษรมาผสมกันให้สัมพันธ์ และเกิดความงาม เช่น ตราสัญลักษณ์เจ้าของกิจการบันเทิง ด้านภาพยนตร์ ได้แก่ **โคลัมเบียพิกเจอร์** และพาราเมท เป็นต้น

ตราสัญลักษณ์ของบริษัทภาพยนตร์ที่มีชื่อเสียง

ตราสัญลักษณ์ของบริษัทภาพยนตร์ที่มีชื่อเสียง

ความหมายของศัพท์ชื่อเรียกงานสัญลักษณ์และเครื่องหมาย

1. สัญลักษณ์ (SYMBOL) คือ เครื่องหมายที่ออกแบบเพื่อแสดงความหมายแทนอีกสิ่งหนึ่งมีลักษณะเรียบง่าย สื่อความหมายได้ง่าย และรวดเร็ว ได้แก่ สัญลักษณ์ความเป็นเจ้าของ และสัญลักษณ์สื่อความหมาย

1.1 สัญลักษณ์ความเป็นเจ้าของ เช่น สัญลักษณ์ของบริษัท ร้านค้า สำนักงาน และสถาบัน เป็นต้น

ภาพสัญลักษณ์ความเป็นเจ้าของบริษัท และสำนักงาน

1.2 สัญลักษณ์สื่อความหมาย เช่น ภาพนกพิราบเป็นสัญลักษณ์ของการสื่อสาร มิตรภาพ สันติภาพ เครื่องหมายกากบาทสีแดง เป็นสัญลักษณ์ของพยาบาลหรือ **กาชาด** และนกเค้าแมวแทนความฉลาด หรือคนบางกลุ่ม อาจใช้สื่อถึงความอับมงคล

ภาพสัญลักษณ์สื่อความหมาย

2. เครื่องหมายภาพ (PICTOGRAPH) คือ เครื่องหมายสัญลักษณ์ที่ออกแบบ โดยใช้ภาพไม่มีตัวอักษรประกอบ ใช้สำหรับ สาธารณะประโยชน์แสดง หรือชี้แนะเรื่องราวต่างๆ เช่น **เครื่องหมายภาพจราจร**   เครื่องหมายแสดงทิศทาง เครื่องหมาย ภาพข้อห้าม หรือเตือน เครื่องหมายภาพที่ใช้ในอาคารสาธารณะ งานกีฬา งานการขนส่งมวลชน งานการสื่อสาร และเครื่องหมายภาพทาง ศาสนา หรือความเชื่อ เป็นต้น

เครื่องหมายสัญลักษณ์ที่ออกแบบ โดยใช้ภาพ

3. เครื่องหมายตัวอักษรย่อ (LETTER MARK) คือ เครื่องหมายสัญลักษณ์ที่ออกแบบ โดยใช้อักษรย่อของหน่วยงาน บริษัท และสถาบันองค์กรต่างๆ เช่น GF ย่อมาจากเจนเนอรัลไฟแนนซ์ และอักษรตัว H ย่อมาจาก HONDA เป็นต้น

เครื่องหมายสัญลักษณ์ที่ออกแบบโดยใช้อักษรย่อ

4. เครื่องหมายผสม (COMBINATION MARK) คือ เครื่องหมายที่ออกแบบโดยใช้ทั้งรูปภาพ และตัวอักษรมาจัดผสมกัน ให้เกิดความสวยงาม และแสดงความหมายได้อย่างชัดเจน เช่น เครื่องหมายการค้าเครื่องเขียนตราม้า ใช้ภาพม้าจัดผสมกับตัวอักษรคำว่า HORSE เป็นต้น

เครื่องหมายที่ออกแบบโดยใช้ทั้งรูปภาพและตัวอักษรมาจัดผสมกัน

5. เครื่องหมายการค้า (TRADE MARK) คือ เครื่องหมายแสดงสัญลักษณ์ของบริษัท ร้าน หรือสำนักงาน เพื่อแสดงความเป็นเจ้าของกิจการค้า และการผลิต สามารถที่จะจดทะเบียนถือลิขสิทธิ์ เป็นเครื่องหมายการค้า ถ้าจดทะเบียน แล้วจะมีอักษรตัว “R” อยู่ในวงกลมกำกับไว้ เช่น เครื่องหมายการค้าเครื่องกีฬาของ PAN และเครื่องหมายการค้าเครื่องดื่ม PEPSI เป็นต้น

เครื่องหมายการค้าจดทะเบียนที่มีอักษรตัว “R” อยู่ในวงกลมกำกับไว้

6. **ตราสัญลักษณ์ (LOGO)** คือ เครื่องหมายตราสัญลักษณ์ ซึ่งสื่อความหมายเป็นสัญลักษณ์แทนของส่วนราชการ มูลนิธิ สมาคม บริษัท ห้างร้าน สำนักงาน มีทั้งรูปแบบตัวอักษรอย่างเดียว เฉพาะรูปภาพและรูปภาพผสมตัวอักษร

ตราสัญลักษณ์ของหน่วยงาน องค์กร ที่เป็นลักษณะรูปแบบตัวอักษรอย่างเดียว

ตราสัญลักษณ์ของหน่วยงานราชการ องค์กร ที่เป็นลักษณะรูปภาพผสมตัวอักษร

ตราสัญลักษณ์ที่ใช้เครื่องหมายภาษาแสดงภาษาตัวอักษรเป็นคำอ่านออกเสียงได้

ภาพสัญลักษณ์ที่เป็นรูปแบบใช้เฉพาะรูปภาพของธนาคารกรุงไทย และตราประจำจังหวัดกรุงเทพมหานคร

วิดีโอการสอน
เรื่อง ตราและสัญลักษณ์

วิดีโอการสอน
เรื่อง ตราและสัญลักษณ์

 เอกสารประกอบการสอน (PDF)

 Lecture การสอน (PDF)

 เอกสารประกอบการสอน (PowerPoint)

